

Behövs det något mer i Guds Hus?

Vi har tidigare kritiserat en insamling till »Guds Hus i Fisksätra» som Nacka församling har varit med och startat, tillsammans med den lokala moskéföreningen och med Stockholms katolska stift i bakgrunden. Man vill bygga en moské i omedelbar anslutning till Svenska kyrkans församlingskyrka i Fisksätra och förbinda de två gudshusen med varandra genom en glasväggad sammanbindningshall för gemensamma samlingar och projekt.

Några av dem som står bakom insamlingen skrev under »Brännpunkt» (SvD 10 oktober 2014):

»Bygget av Guds Hus är ett vägval för Sverige. Istället för att följa den internationella trenden i riktning mot rädsla och avhumanisering, kan vi visa på konkret tvärreligiöst arbete och förståelse genom interaktion och samarbete. Inte bara som ord, utan som en fysisk plats med verksamhet som människor över hela världen kan hänvisa till och besöka. Den vägen är möjlig, om vi vågar närma oss tanken på religion som ett verktyg för fred.»

»Religion som verktyg för fred» – vem kan invända mot denna önskan att religion ska skapa fred och inte krig i en tid då religionens kraft till glödande engagemang kan ta sig så förödande brutala uttryck som den gör t.ex. i Irak, Syrien och Nigeria? Kanske är det just den brinnande och inte den svalta förnuftiga tron som tar sig uttryck i fientlighet och våld mot andra religioners beaktare? Det gör det desto mer angeläget att arbeta med fredsskapande mellan kristna och muslimer.

Men just i citatets avslutande nyckelformulering, »religion som ett verktyg för ...», ligger också problemet antytt. Att vilja göra religionen, den egna och andras, till ett verktyg för en god sak gör gudsdyrkan och gudshängivenhet till bara en faktor i ansträngningen att åstadkomma något högre gott – i det här fallet fred och samförstånd. Religion blir då ett hjälpmedel för något annat och viktigare, gudstron något som måste tyglas och ledas i rätta banor, så att den inte löper amok som den annars förmodligen gör. Är Gud själv i centrum när man tänker och planerar så? Eller är han bara trosföreställningen »Gud»?

Själva konstruktionen av Guds Hus i Fisksätra är talande: den består av två hus och ett mellanrum. Inne i gudshusen sker det ur respektive religions perspektiv primära och egentliga: kommunion med den levande Gud, allsmäktig och barmhärtig, ur vilken allting har framgått och som själv är Målet för och syftet med varje människas existens. I mellanrummet kan man sedan umgås på det mänskliga planet, dricka kaffe och samtala med varandra, dela kultur och diakoni och samhällsbyggande insatser. I projektets perspektiv tycks detta senare vara huvudsaken: den mänskliga gemenskapen som tempererar och tämjer det heta och inte av människor bestämda som sker i de två husen för direkt gemenskap med Gud. I det centrala mellanrummet är det inte Gud utan byggandet av ett fredligt samhälle som står i centrum.

Det är kanske skäl att fundera litet mer på det kontrollbehov och det mått av rädsla som tvinnats samman med andra och goda motiv i grunden för det i många avseenden sympatiska

vänskaps- och fredsprojekt som Guds Hus i Fisksätra är. Islam framstår för många i Sverige som en »farlig» religion, nära förknippad med extremism och fanatism. Det finns således ett reellt behov av upplysning om vad muslimsk och kristen tro faktiskt är. Och inte minst behövs det personlig kontakt mellan alla dem från båda håll som alls inte är några extremister eller fanatiker därför att de tror på Gud och vill forma sina liv efter hans vilja.

Men om detta görs av en dold men verksam rädsla för den andre, då har det här fredsprojektet inte en tillräcklig grund och mening. Om man anar ett tänkande i stil med »ska vi få med muslimerna själva, måste vi vara med och skaffa dem en moské, som dessutom ligger jämlikt nära traktens kyrka och vävs in i den goda gemenskapen vi har där», *dann merkt man die Absicht und ist verstimmt*. Eller med andra ord, då brister trovärdigheten i projektet, helt enkelt därför att det i så fall bottnar i egennytta och inte i kärlek. »Kärleken driver ut rädslan», säger Bibeln, och det är kärleken som måste till just i ett projekt som ska skapa genuin fred mellan människor.

Vi tror att det också – och kanske mest av allt – finns en genuin välvilja mellan vanliga svenska kristna och svenska muslimer i botten på det här projektet. Men frågan är om det finns tillräckligt mycket av sanning och kärlek i den grunden för att undvika att det blir en ytlig »ekumenik» mellan parter som egentligen inte alls vill eller tror att det går att förenas i tillbedjan av levande Gud, men hoppas att det finns fördelar med projektet ändå.

Skulle endera parten börja missionera och omvända den andra och vilja ändra deras tro och bönepraxis, skulle projektet ifrågasättas av alla parter och upplösas. Alla vet att det finns en gräns för enhet: det går inte att göra en kristen gudstjänst muslimsk eller en muslimsk gudstjänst kristen. Alltså måste den allvarligt menade »religionen», gudsrelationen och trons kärna lämnas utanför, om projektet ska kunna fortgå. Och det allvarliga är att praxis formar övertygelse och tro.

Svenskkyrklig retorik om att det visst finns kristen mission och ekumenik fastän Kristus inte är centrum i den är ihålig och saknar trovärdighet redan från början. Snarast avslöjar den en brist på kristen frimodighet och övertygelse att den största gåva man kan ge någon människa – även sin muslimska granne – är delaktighet i Jesus Kristus. Att låtsas att skillnaden i dessa religioners centrum, Gudsrelationen, inte finns eller spelar någon roll är ett sekulariserat val. Ser man sig som ledarna i Nacka församling gör (stödda av högre kyrkliga organ) som ett samhällets religionsorgan som har ansvar för allt religiöst inom sitt territorium och ska få den sektorn att samverka för fred och ökad gemenskap, då avslöjar man också vad man verkligen tror på. Att var och en blir salig på sin tro.

Med andra ord: de teologiska konsekvenserna av att en församling inom Svenska kyrkan är huvudman för en stiftelse som har till uppgift att bygga en moské är inte tillräckligt belysta och genomtänkta. Just detta påpekades också i ett särskilt yttrande av två nämndledamöter till Överklagandenämndens slutliga godkännande av Nacka församlings beslut. Ansvaret för att denna teologiska genomlysning görs vilar väl i första hand på Stockholms domkapitel.